

מקורות ערב ראש השנה תשפ"ז מה הסימן בראש השנה שחל בשבת?

עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

ויקרא רבה כט: 'אשרי העם יודעי תרועה' – מהו ה'אשרי יודעי'? וכי אין אומות העולם יודעים להריע? אלא שהן מכירין לפתות את בוראם בתרועה והוא עומד מכיסא דין לכיסא רחמים, ככתוב 'עלה אלוקים בתרועה, ה' בקול שופר' [בתחילה עלה בשם אלוקים, מידת הדין ועבר בזכות התרועה לשם ה', מידת הרחמים].

בן איש חי שות תורה לשמה תלו: הטעם דשמא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים, אמרו רזל בשביל לעשות טעם פשוט ונגלה לפני המון ישראל כדי שתתקבל גזירתם. אבל עיקר הטעם הוא מפני שידעו ברוח קדשם שהתיקון הנעשה על ידי מצוות אלו הוא נעשה מאליה מכוח קדושת השבת.

4. פרקי דרבי אליעזר יא: קם אדם הראשון על רגליו והיה ב'דמות אלוקים' וראו אותו כל הבריות [בעלי החיים] ונתייראו. סבורין שהוא בוראן וכאו להשתחוות לפניו. אמר להם: **בואו אני ואתם ונלביש גאות ועוז ונמליך עלינו למי שבראנו.** פתח אדם את פיו וענו כל הבריות אחריו: **'ה' מלך גאות לבש'.**

הרבי, שיחת ניצבים וילך תשמ"ט: שופר עניינו ביטול, הכתרת המלך נעשית על ידי שמתבטלים לפניו במסירת רצונם ונפשם ואז מתעורר המלך לחפזן במלוכה. כך פעל אדם הראשון ביטול בכל הבריאה, כשהכריז 'בואו נשתחוה ונכרעה'. אבל הביטול דיום השבת הוא עמוק יותר, שאינו יכול לעשות שום פעולה כלפי המלך, אפילו לא ביטול דהשתחוואה, ובעמדו לפני המלך הוא בטל בתכלית.

ליקוטי תורה מב, ג: נזכר הכל שם 'אלקים' במעשה בראשית, שהוא בחינת צמצומים, אבל בשבת כתיב 'ויכל אלקים' היינו שכלו ופסקו הצמצומים ועולה ונכלל בשם הוי' [בחינת גילוי אלוקות].

ערוך לנר שם: כשחל בשבת ... באה השבת שהיא בת זוגה דישאל להיות סניגור בעדינו לפני המלך, אבל כל זה כשישראל מקיימין את השבת, אבל כשאין משמרים את בת זוגם כראוי ... איך תיעשה השבת סניגור להצדיק משפטינו?.

1. ערוך לנר, מנחת עני האזינו: יש לחקור האם ראש השנה בשבת זה סימן טוב? מצאנו ששנים רעות ביותר וטובות ביותר היה ראש השנה בשבת: שני שנים שנחרב בית המקדש היה ראש השנה בשבת... לאידך, מחילת עון העגל והקמת המשכן היו כשראש השנה חל בשבת (דביום ה' יצאו ממצרים וביום ג' דפסח – שהוא שבת קודש – יחול תמיד ראש השנה) וכן שנה שנכנסו לארץ הייתה ג' כ בשבת, שמשנה מת בשבת ז' אדר ואם כן ראש חדר אדר יום א' ויוצא שראש השנה בשבת.

2. פרשת אמור: בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון, זכרון תרועה מקרא קדש (רש"י: 'זכרון תרועה' – פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל).

פרשת פנחס: ובחדש השביעי באחד לחדש... יום תרועה יהיה לכם.

ראש השנה כט, ב: כתוב אחד אומר 'זכרון תרועה' וכתוב אחד אומר 'יום תרועה'... כאן ביו"ט שחל בשבת וכאן ביום טוב שחל בחול... דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאיין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה.

כמוצא שלל רב ר: בשם הגרעק"א מביאים יישוב נפלא לכך שפרשת אמור מתייחסת לר"ה שחל בשבת. רשי כותב (במדבר ט, ד) "כששמע פרשת מועדות בסיני אמר להם [את הפרשה דאמור]", והיינו שפרשת המועדות של אמור נאמרה מיד אחרי מתן תורה. והנה בשנה שייצאו ממצרים חל ראש השנה הבא בשבת, שכן יצאו ממצרים ביום חמישי וראש השנה חל לעולם ביום שחל בו שלישי של פסח והיינו שבת. לכן ציווה אותם בלשון 'זכרון תרועה', שכן באותה שנה לא יתקעו בפועל ביום א' דראש השנה. אבל בפרשת פנחס הוא הציווי לדורות ולכן נאמר 'יום תרועה'.

3. ראש השנה טז, ב: כל שנה שאין תוקעין לה בתחלתה – מריעין לה בסופה, דלא אתערבב שטן.

תוספות: מפרש בהלכות גדולות, לא שראש השנה בשבת ולא תקעו, אלא שהיחיד לא תקע באונס.

ראש השנה טז, א: אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני